

Leren in de praktijk

Van top tot teen geschoren

In het droogtejaar 1976 hadden we in de Longo maï-coöperatie Pigeonnier in de Provence een schaapskudde van 160 oaien van het ras Mérinos d'Arles, in Ardèche hadden we 150 Bizet-schape en in Zwitserland een kudde Noir du Jura en Roux de Berne.

In datzelfde jaar namen we de spinnerij van Chantemerle over met het doel het gebruik van de verschillende soorten wol te stimuleren door de verwerking en directe afzet van eindproducten. In die tijd stortte de ene na de ander regionale coöperatie in, die tot dan toe de wol bij de fokkers ophaalden en naar kwaliteit en prijs classificeerden. Tegenover de concurrentie van overzeese wol en de opkomst van synthetische vezels kon de traditionele textielproductie in Frankrijk en Europa geen stand houden. De grote wolindustrie verhuisde, kleine spinnerijen sloten de deur. In deze zomer riepen we op tot solidariteit met de veehouders die door de droogte in moeilijkheden waren gekomen. We vroegen om hooi en mogelijk beschikbare weiden. Deze oproep lazen ook Christian en Odile Destouches. Zij kwamen ons in de daaropvolgende herfst bezoeken.

Kennisoverdracht

Christian was op dat moment de laatste wolexpert en verantwoordelijk voor het domein wol bij het ITOVIC (Institut Technique Ovin Caprin, technisch instituut schape en geiten). Sinds enkele jaren introduceerde hij de scheermethode 'Bowen', tijdens cursussen die hij gratis aanbood aan jonge fokkers en herders die net fris van de opleiding kwamen of op zoek waren naar een boerderij. Hij vond het geweldig dat wij er zin in hadden de wolverwerking in de spinne-

rij van Chantemerle nieuw leven in te blazen. Hij hield het voor mogelijk alle mensen die in het domein wol bezig waren met elkaar in verbinding te brengen, of het nou ging om het fokken, het scheren, het wolwassen, het vilten, het matrassen maken, het spinnen, het weven, het breien, et cetera. En dat alles op menselijk niveau. Wij wisten op dat moment praktisch niks over wol, wolverwerking of hoe op de goede manier schape te scheren. Spontaan stelde Christian voor het volgende voorjaar bij ons een cursus schape scheren te leiden.

Elk jaar een cursus

Eind februari 1977 vond de eerste scheercursus plaats in de oude schaapsstal op de Pigeonnier. Onze kudde Mérinos-schape stelde zich 'vrijwillig' ter beschikking. Van het vijftiental cursisten kwam de helft uit Longo maï. Ons idee was met de nieuw opgedane kennis scheergroepen op te richten die rond onze coöperaties bij andere fokkers wol voor de spinnerij zouden kunnen vergaren. Christian Destouches verlevendigde de cursus met zijn uitleg en talrijke adviezen over de waarde en de kwaliteit van deze textiele vezels: „Wol is een bron van oneindige mogelijkheden. Het dient het comfort van de mensheid, het is de motor van de beschaving, wol leeft en laat leven”. We gebruikten scheermachines met de motor op het handvat. De

Het gaat vooral om de goede positie!

smalle kammen werden snel warm en de duivelse elektrische kabel wikkelde zich om de poten van de schape! Christian was onvermoeibaar, wees keer op keer met een bamboestokje op een verkeerde positie of een mislukte snede, sprak bemoeidige woorden, waarschuwde als er gevaar dreigde en feliciteerde regelmatig de deelnemers voor hun inzet. Naderhand aan tafel praatte hij met elke deelnemer over zijn motivatie en perspectieven en gaf contacten van beroepsscheerders die vakmensen zochten.

Sinds die tijd hebben we elk jaar een cursus schapescheren op de Pigeonnier gehouden en ook enkele malen op de coöperatie Mas de Granier in de Crau. Sinds negen jaar vindt

ook op Hof Ulenkrug in Duitsland elk jaar een cursus plaats. Een vast bestanddeel van de cursussen is nu ook het classificeren van de wol naar verschillende kwaliteit.

In deze veertig jaar hebben we op de Pigeonnier meer dan vijfhonderd stagiaires ontvangen die, in meer of mindere mate naar de regels van de kunst, meer dan tienduizend oaien van een nieuw kapsel hebben voorzien, onder het welwillend oog van zes of zeven leermeesters. Eind februari hebben we deze veertig scheerjaren met een feest bekroond en we hopen van harte dat het, zoals we in Longo maï zeggen 'nog lang mag duren!'

Hervé Tripard

Zwitserland

De 'Zadenzondag'

Wij horen tot een groep vrijwilligers die eind februari in Basel voor de tweede keer een 'zadenzondag' vrijwel zonder kosten heeft georganiseerd. Ons doel is mensen bij elkaar te brengen die belang hechten aan divers voedsel, een onafhankelijke voedselproductie en een wereldwijde voedselgerechtigheid. We willen laten zien dat er veel verschillende niveaus zijn waarop mensen van alle leeftijdscategorieën zich inzetten. Het programma-aanbod was dit jaar daarom ook bont. Ongeveer 300 mensen bezochten de 'zadenzondag' en ruilden of gaven daar zaaigoed cadeau. Honderden vragen vonden een antwoord, de workshop over het winnen van zaaigoed zat vol en de film 'From seed to seed' vond grote bijval. We hadden meerdere groepen uitgenodigd die zich in de praktijk of op politiek niveau inzetten voor een vrije toegang tot zaaigoed en een voedselproductie die onafhankelijk is

van grote concerns. In de presentaties kregen we achtergrondinformatie over de risico's en leugens van de nieuwe gentechnische teeltmethodes en over proeven met graanmengsels die meer oogst brengen dan ultramoderne soorten die alleen op een veld staan. Verder werd bericht over het Monsanto Tribunaal (zie artikel pagina 4) en informatie gegeven over hoe zaaigoedtelers zich kunnen organiseren om met elkaar te zorgen voor hun eigen zaaigoed. Een vreselijk maar ook bemoedigend bericht ging over een netwerk dat zaaigoed ter beschikking stelt aan de Syrische bevolking in de onafhankelijke gebieden en in de belegerde steden, die doelbewust worden uitgehongerd. Het teveel aan giften voor het lekkere eten werd ter beschikking gesteld aan dit initiatief, 15thGarden. Ons organisatie team verheugt zich al op de volgende zadenzondag.

Udo Schilling

Welkom

Sinds de oprichting van Longo mai ontvangen we in onze coöperaties vluchtelingen. We delen met hen het dagelijks leven, helpen bij het zoeken naar nieuwe wegen en steunen de opbouw van nieuwe projecten als ze de mogelijkheid hebben in hun land terug te keren.

Het is niet altijd even gemakkelijk permanent plaats te bieden aan gevluchte en ontwortelde mensen. Maar onze overtuiging spiegelt zich in de overwegingen van bisschop Jacques Gaillot met wie we ons zeer verbonden voelen. Hier volgen enkele passages uit de laudatio die hij hield bij de verstreking van de Zwitserse prijs voor mensenrechten 'open Alpen' in Chiasso op 22 februari 2017 aan de groepen 'Firdaus' in Tessin en 'Progetto Accoglienza Rebbio' in Como.

„Voordat we uit een land komen, een cultuur en een geloof hebben, zijn we menselijke wezens. Voordat we uit het noorden of uit het zuiden komen, zijn we wereldburgers. Voordat we wit of zwart zijn, zijn we bewoners van een gemeenschappelijke planeet. Voordat we vreemden voor elkaar zijn, zijn we broeders en zusters in een mensheid. We zouden in het gezicht van elk mens niet eerst het verschil moeten zien, maar het universele. (...)

We zien een epidemie van muren in de hele wereld. Muren tussen Israëli's en Palestijnen, tussen Noord-Amerikanen en Mexicanen, tussen Marokko en de Spaanse enclaves Ceuta en Melilla. Ook in Europa, nadat de Muur in Berlijn in 1989 eindelijk werd afgebroken, worden opnieuw prikkeldraadmuren gebouwd. Muren die de volkeren van elkaar scheiden en verhinderen dat de mensen zich vrijuit bewegen. Alles circuleert op onze planeet: geld, wapens, drugs, informatie. Alleen mensen mogen niet ongehinderd reizen. We zijn ertoe bestemd ons vrij te bewegen en samen te leven. De aarde is van de hele menselijke familie. Met beton en prikkeldraad wordt geen vrede gemaakt. (...)

Als we vluchtelingen ontvangen staan we open voor de anderen, voor hun culturen, hun religies. We delen een universele saamhorigheid, omdat de vluchtelingen de muren die in ons zijn tot instorten brengen: muren van vooroordelen, van angst, onverschilligheid. (...)

De gevluchte mensen zijn een zegen voor degenen die ze verwelkomen.”

Michael Rössler

Met elkaar intercultureel leren op de Mas de Granier.

Frankrijk

Dagelijks leven

Vorig jaar vonden zeventien mensen tijdelijk een onderdak op de Mas de Granier in de Crau. Ze waren gevlucht uit de Oekraïne, Ivoorkust, Eritrea, Guinee en Angola. Migratie is vanaf het begin en op al onze coöperaties een belangrijk thema geweest, maar toch bewegen we ons bij de ontvangst van elk gevlucht mens steeds weer op nieuw terrein.

Welke rol kunnen en willen we spelen in de gecompliceerde levens van mensen die meestal in extreem moeilijke omstandigheden verkerden? Hoe voorkomen we een verhouding zoals die tussen slachtoffer en 'weldoener'? Gelden voor deze mensen dezelfde regels als voor onze andere gasten en voor onszelf? Natuurlijk niet: ze zijn bij ons omdat ze geen andere keus hebben, niet omdat ze interesse hebben in onze manier van leven. Maar gewoon doen zoals iedereen, kan ook goed doen.

Hoe worden beslissingen genomen die misschien bepalend zijn voor het verloop van een asielpcedure als niemand de spelregels en de consequenties ervan kent? Vaak genoeg

laten de autoriteiten ons geen keus, ze bepalen de gang van zaken alsof we in de gevangenis zitten. Maar er zijn ook schemerzones, vooral als het om minderjarigen gaat. Een vrouw liet ons door de telefoon weten dat als we minderjarigen zonder toestemming van een rechterlijke vertegenwoordiger ontvangen, dat helemaal illegaal is. Daarna legde ze uit dat de officiële procedure gezien het aantal gevallen best twee tot drie maanden kan duren. En tot er een verblijf gevonden is, leven de 16-jarige jongeren dus op de straat in Marseille.

Je krijgt de indruk dat de instanties en hun medewerkers al naar gelang het aantal overuren beslissingen kunnen nemen die een week later niet

Begin van een nieuw leven in Costa Rica.

Costa Rica / El Salvador

Nieuwe bewoners

Op de Finca Sonador in Costa Rica zijn gevluchte gezinnen aangekomen. Ze bouwen nieuwe huizen, zaaien maïs, bonen, groente, bloemen...

Tussen augustus 2016 en maart 2017 vonden negen gevluchte gezinnen uit El Salvador een plaats in de Longo mai-coöperatie in Costa Rica. Ze waren gevlucht voor de steeds toenemende dreiging van de 'Maras'. Het fenomeen van de 'Maras' (het woord wijst op een agressieve soort trekmiëren, de Marabuntas) stamt uit de jaren tachtig, toen veel jongeren uit El Salvador naar de VS emigreerden. Naar het voorbeeld van bestaande groepen in Los Angeles vormden ze bendes die zich bezighielden met drugshandel, overvallen, chantage en moord. Vele kwamen in de gevangenis terecht en werden vanaf 2000 massaal naar El Salvador uitgewezen. Daar vonden ze nauwelijks werk en zetten hun criminele bezigheden voort. Hele woonwijken

meer gelden. De drie jonge gezinnen die op hetzelfde moment via dezelfde weg naar Zuid-Frankrijk en bij ons terecht kwamen, kregen alle drie een verschillend oordeel te horen. In een geval gingen we in beroep en kregen gelijk – zonder verdere toelichting. Hoe kan je dat een betrokken persoon geloofwaardig uitleggen?

„In de naam van het Franse volk is het volgende besloten”. Ik ben weliswaar geen Fransman, maar toch schaam ik me.

We voelen ons vooral machteloos. Daar wordt je moe van. En dan gaat het bij ons, de 'met-papieren', alleen om ritjes maken, telefoneren en nasporingen doen. Niet om maanden- of jarenlange inspanningen, vaak met gevaar voor lijf en leden, die met een eerste 'nee' allemaal voor niets zijn geweest.

Wat te zeggen over het samenleven? Veel vragen die we ons in het begin stelden, worden van geval tot geval vanzelf beantwoordt. Het is een onmogelijke opgave van tevoren te weten wat de aankomende mensen zoeken. En de besluiten die we van tevoren nemen, zijn zelden in steen gehouwen. Dat kan goed functioneren of ook niet zo goed.

Zeer goed is in ieder geval het netwerk dat rondom het thema migratie ontstaat. Het is veelzijdig en persoonlijk, het geeft advies en organiseert. En het beste is dat we opgedane ervaringen weer kunnen gebruiken in nieuwe situaties. Vaak zijn er spannende momenten: we moeten het juiste kantoor vinden, in 48 uur een advocaat hebben, wachten, accepteren, vertellen, luisteren. Andere momenten zijn gemakkelijk: koken, eten, lachen, oogsten, voetballen, vertellen, luisteren. De geremdheid wordt elke keer minder. We zitten in een permanent leerproces op menselijk en administratief niveau en zijn er absoluut van overtuigd dat deze opgave een dringende noodzaak is. Omdat mensen contact met mensen nodig hebben, omdat de ambtelijke bureaucratie een groot obstakel is en omdat je niets cadeau krijgt ook al heb je er recht op.

Johannes Dahmke

worden geterroriseerd, onder meer door het eisen van protectiegeld. Mensen die zich daartegen verzetten, worden koelbloedig vermoord. Ook twee broers van Edith, die sinds 1983 op de Finca Sonador leeft, werden het slachtoffer van deze moordenaars.

De gevluchte gezinnen zijn op de Finca zeer solidair opgenomen. Enkele nieuwe huizen zijn al klaar en de mensen hebben hun eerste tuinen met maïs en bonen aangelegd. Hun kinderen gaan naar de lagere school in het dorp en naar het streekgymnasium. Als teken van hoop hebben vooral de vrouwen overal veel bloemen geplant.

Roland Spendlingwimmer

Meer informatie: www.sonador.info

Frankrijk

Niet van wijn alleen...

In de Cabrery hebben veel veranderingen plaatsgevonden. Het groepsleven blijkt een permanent bouwwerk te zijn, waar iedereen zijn energie in moet steken, onafhankelijk van leeftijd en tijdstip van aankomst. Frisse ideeën geven de wijnbouw nieuwe impulsen.

Op dit moment leven we met een tiental volwassenen op deze boerderij in de Luberon, die sinds 1993 bij de Longo maï-coöperaties hoort. Meerdere generaties delen hun dagelijks leven, hun ervaringen en hun visies, in vijf talen maar liefst. Met de groei van de groep nemen ook de activiteiten toe. Tegelijkertijd leren we elkaar kennen.

Druiven en wijn

De wijnbouw is het hele jaar door een centrale activiteit, van de druivenstok tot aan het wijvat. De tien hectare rondom de boerderij, met meerdere rode en witte soorten, bepalen elk seizoen het ritme van onze bezigheden. In de vroege lente snoeien we de wijnstokken. Daarna selecteren we de uitlopende knoppen. De grond moet dan worden bemest en bewerkt en we moeten de komende wijnproductie plannen. Tegelijkertijd mogen we nu de controle niet verwaarlozen van de mysterieuze gistinge wijn in de vaten. Na de generatiewisseling in de wijnbouw hebben we opnieuw nagedacht over hoe we wijn willen maken. Onze druivenstokken zijn al sinds jaren als biologische teelt erkend, maar nu willen we ook de wijn zo natuurlijk mogelijk maken: zonder sulfiet, zonder enzymen en zonder andere hulpstoffen. Het werk in de wijnbouw is een goede gelegenheid veel mensen bij elkaar te krijgen. De snoei en de oogst zijn de beste momenten voor veelzijdige uitwisseling en feestelijke ontmoetingen tussen jongeren en ouderen, mensen uit de Longo maï-coöperaties en van andere plaatsen. Zulke momenten verdwijnen op de andere wijnbouwbedrijven in de omgeving beetje bij beetje, om plaats te maken voor het lawaai van

de oogstmachine. Wij delen in deze periodes onze ervaring van een gemeenschappelijk leven met anderen en onderhouden relaties met onze vrienden die van na en ver komen. Wijn maken is voor ons een gemeenschappelijk verhaal dat we zo vaak mogelijk willen vertellen. De groeiende industriële wijnproductie heeft met zo'n verhaal niets meer te maken.

Een evenwicht zoeken

In de combinatie met onze andere activiteiten, zoals tuinbouw, zaden-teelt, kruidenteelt, bakkerij en graanbouw, zoeken we nog naar een evenwicht. Bovendien hebben we een kleine kudde geiten en maken we kaas. Gelukkig kunnen we rekenen op veel steun van de andere coöperaties in het zuiden van Frankrijk. Voor velen uit onze groep is het een nieuwe ervaring een groepsleven op te bouwen en daarin ook genoeg plaats te laten voor de behoeften van iedereen. Dat is vaak een acrobatische oefening en die verloopt niet altijd soepel. Maar met een goede organisatie en veel discussies ontwikkelen we nu toch veelbelovende perspectieven. Een van die perspectieven is de vergroting van onze capaciteit om mensen te ontvangen. Sinds een goed jaar ontvangen we ook asielzoekers, vaak enkele maanden lang. We willen hen een plaats bieden waar ze kunnen uitrusten, kunnen herstellen en samen met ons kunnen zoeken naar verdere wegen. Om dat te bereiken, moeten we niet alleen onze infrastructuur verbeteren, maar ook onze eigen capaciteit om de confrontatie aan te gaan met problemen en vragen die verder reiken dan aarde, druiven en wijnbouw.

Lucile Larvaron

Met wijn, kaas en druiven genieten we samen van de rust na gedane arbeid.

Frankrijk

Actief en veelzijdig

De tekst 'De crisis, een offensief' die Longo maï in 1973 schreef, stelt dat de jeugd niet meer gelooft in de toekomst en dat alternatieven daarom een noodzaak zijn: verlaten landbouwstroken opnieuw leven inblazen, experimenteren met nieuwe manieren van samenleven en het opbouwen van een materieel autonome basis.

Meer dan 40 jaar later is landelijk gebied handelswaar geworden, maar bovenstaande constatering geldt nog steeds. De ZAD* van Notre-Dames-Landes in de Bretagne sluit zich hierbij aan. Tweeduizend hectare beschermd heggenschap werden bezet als protest tegen de plannen van de Franse staat en de multinational Vinci hier een nieuw vliegveld aan te leggen. Een onnodig project vinden velen, omdat de internationale luchthaven in Nantes dertig kilometer ten zuiden ervan ligt, ongeveer even groot is als die van Genève, maar vooralsnog drie maal minder luchtverkeer verwerkt. De belangrijkste troef en garantie voor de continuïteit van de beweging is de grote diversiteit van deelnemers aan het verzet tegen de luchthaven: boeren, krakers, burgerverenigingen, afgevaardigden, natuur- en milieubewegingen... Het verzet kan op veel bijval rekenen: meer dan 200 steuncomités in Frankrijk en Europa weerspiegelen de solidariteit van mensen van allerlei slag: gewone burgers, lokale afgevaardigden, vakbondsleden, academici en journalisten...

Nieuwe perspectieven

Ter plaatse wordt geprobeerd een zo groot mogelijke onafhankelijke voedselproductie te realiseren, verbindingen te leggen tussen de verschillende mensen in het gebied en tijd te creëren om na te denken over de toekomstplannen op lange termijn.

Het heggenschap is bezaaid met boerderijen en werkplaatsen: een kaasmakerij, twee bakkerijen, een conservenfabriekje, een herberg, een graanmolen, een bierbrouwerij, een smederij, garages voor landbouwmachines, een timmerwerkplaats, een drukkerij, een leerlooierij... Op cultureel gebied is er een bibliotheek te

vinden, een ontvangsthuis, concert- en vergaderzalen, een bioscoopzaal, ruimtes voor sport, koor en een ziekenzaaltje. Ondanks de constante dreiging van een onmiddellijke ontzuiming zien de bewoners hun toekomst op lange termijn. Ze bouwen eenvoudige huisjes voor zichzelf of voor een gezin, steken energie in de bouw van nieuwe gemeenschappelijke behuizingen en renoveren oude boerderijen.

Wij van Longo maï zijn solidair met dit verzet. Het is van groot belang dat het collectieve project in de ZAD kan voortbestaan en groeien, in alle ongedwongen creativiteit. Het breekt met de dogma's van de industriële landbouw en een maatschappij die gebaseerd is op concurrentie tussen mensen. Komt de geplande luchthaven er niet, dan zou het een schande zijn als dit terrein aan de boeren ter beschikking wordt gesteld die staan voor schaalvergroting en industriële landbouw met pesticiden en kunstmest.

De beweging ZAD ondervindt een repressie die wij onrechtvaardig vinden. Het is nodig alternatieven te vinden en daarom moeten we met elkaar nadenken over landbezit, natuurbescherming en nieuwe vormen van samenleven. Het is gerechtvaardigd nee te zeggen tegen deze grote en schadelijke projecten, nee te zeggen tegen de enorme verwoestingen die veroorzaakt worden door de groeiende machteloosheid van politiek en economie.

Longo maï steunt de beweging in de ZAD. De ZAD is een hoopvol teken, dat laat zien dat het mogelijk is de strijd tegen onzinnige, schadelijke reuzenprojecten te combineren met het experimenteren met andere levenswijzen.

Bertrand Burollet

Revisie van de waterturbine

Van de donkere gewelven in het zonlicht: na veel wrikken, slijpen, zagen en bikken is het gelukt begin april de versleten turbine in de spinnerij van Chantemerle eruit te takelen. Een knap stukje werk dat met steun van enkele bevriende metaalwerkers kon worden bewerkstelligd. De turbine wordt nu volledig gerestaureerd. Enkele delen moeten worden vervangen, andere recht gebogen of van een nieuwe laag voorzien.

*ZAD. Zone d'aménagement différé (gepland bouwterrein) door de bezetters omgedoopt in Zone à défendre (een te verdedigen gebied)

Internationaal

Uitspraak tegen Monsanto

Met spanning hebben we gewacht op de presentatie van de rechtsexpertise van de vijf rechters van het Monsanto Tribunaal. Dit buitengewone tribunaal vond plaats op 15 en 16 oktober 2016 in Den Haag. Het doel was bepaalde praktijken van het bedrijf onder de juridische loep te nemen.

Achtentwintig getuigen hebben de rechters van dit tribunaal gehoord over de wereldwijde fatale uitwerkingen van de producten van Monsanto. Op 18 april was het eindelijk zo ver. Op een persconferentie in Den Haag komen de rechters eenstemmig tot het besluit dat de praktijken van Monsanto in strijd zijn met de rechten van de mens, zoals het recht op voeding, op gezondheid en op een gezond milieu. Bovendien beïnvloedt Monsanto's handelen de vrijheid van wetenschappers en dat verhindert het onafhankelijke wetenschappelijke onderzoek.

Dit omvangrijke en gefundeerde juridische rapport kan wereldwijd de slachtoffers ondersteunen die willen klagen tegen Monsanto en andere multinationale concerns die de rechten van de mens aantasten en het milieu verwoesten.

De rechters benadrukken dat er een enorm verschil is tussen wat de bedrijven beloven te doen qua milieubescherming en de wat daarvan in de praktijk wordt gebracht. Het milieu moet in het internationale recht beter

worden beschermd en de misdaad ecocide moet hierin een plaats krijgen, aldus de rechters. Ze kwamen tot de conclusie dat als ecocide als misdaad internationaal zou worden erkend, veel activiteiten van Monsanto waarschijnlijk als misdadig gelden. In het rapport gaan de rechters ook in op de steeds groeiende kloof tussen de rechten van de mens en de verantwoordelijkheid van grensoverschrijdende bedrijven. Ze adviseren de Verenigde Naties dringend maatregelen te treffen om te vermijden dat de rechten van de mens en het milieu door vrijhandelsakkoorden buitenspel worden gezet. De rechten van de mens moeten boven economische bedrijfsbelangen staan. De overheid moet de mensen en het milieu beter beschermen tegen de praktijken van grensoverschrijdende ondernemingen. Daarom moet het ook mogelijk worden bij het Internationaal Strafhof klachten tegen bedrijven in te dienen. De duidelijke woorden van de rechters kunt u lezen op de website www.monsanto-tribunaal.org.

Esther Gerber

Goede sfeer bij de afsluiting van een cursus naaien in Hosman.

Roemenië

Veel geleerd en gebouwd

Eind mei eindigde in Roemenië het in 2015 begonnen project 'Solidariteit voor economische ontwikkeling in de Harbachvallei – SOLID.E.D.'. Pro Longo mai Zwitserland was daarin de partnerorganisatie van de vereniging 'Hosman durabil' en de 'Oude Molen' in Hosman. Meer dan 200 mensen namen deel aan de cursussen die mede gefinancierd werden door het 'Swiss-Romanian Coopera-

tion' programma. De meeste cursussen werden geleid door mensen die wij van 'Hosman durabil' hadden bemiddeld. Bovendien werd de schuur van de molen verbouwd tot een klein centrum voor cursussen en cultuur. Dankzij dit project hebben ook wij in Roemenië veel geleerd. Wij verheugen ons op de volgende gemeenschappelijke projecten!

Jochen Cotaru

Provence

Het grote huis

In de coöperatie Limans bouwen we sinds twee jaar aan een groot huis van hout, leem en stro. Afgelopen maanden konden we een aantal grote stappen zetten.

Deze winter hebben we bijna alle ramen ingebouwd. Dat was handig omdat we zo binnen, beschermt tegen tocht en kou, de laatste laag van binnenplamuur in acht kamers konden aanbrengen. Een vakman uit de buurt had ons advies gegeven,

geleerd hoe we het goede mengsel moesten maken en hoe we dat snel en efficiënt konden uitstrijken. Bij dit werk hadden we veel hulp, zodat we snel opschoten.

In het begin van de lente konden we beginnen met het leggen van de

houten vloer op de eerste verdieping. Belangrijk was een goede geluidsisolatie, want dat is in een huis met een houten geraamte vaak een probleem. Van tevoren zijn we dus in de boeken gedoken en hebben raad gevraagd aan een plaatselijk houtbouwbedrijf. Zo hebben we een 'drijvend' bouwwerk uitgedacht, samengesteld uit een lichte betonnen dekplaat, houtvezelplaten, gipsplaten en als isolatiemateriaal losse katoen tussen de

vloerbalken die de vloer uit kastanje-hout dragen. De volgende bouwfase bestaat uit het leggen van de vloertegels in de gemeenschapsruimte, de gangen, de badkamers en toiletten. In de herfst kunnen we dan de verwarmingsketel aansluiten, radiatoren in alle kamers installeren en de deuren binnen plaatsen. Met een beetje geluk is komende winter alles klaar.

Gérard Chaupin

Veel hangt af van de juiste verhoudingen in een mengsel.

Colofon

Het Nieuws uit Longo mai verschijnt drie keer per jaar

Hoofdredactie: Babette Stipp
Productie: Michael Rössler
Ieke Dekker
Druk: Druckwerk 14, Dargun

Contactadres:
Stichting Pro Longo mai
Polanenstraat 79
1013 VS Amsterdam
Tel. 06 28 45 17 62
info@longomai.nl - www.longomai.nl
IBAN: NL86INGB0000314983

Le Montois, CH-2863 Undervelier
Tel. 0041 32 42 65 971

Grange neuve, F-04300 Limans
Tel. 0033 492 73 05 98

Hof Ulenkrug, Stubbendorf 68
D-17159 Dargun
Tel. 0049 39959 23881

Hof Stopar, Lobnik 16
A-9135 Eisenkappel
Tel. 0043 4238 8705